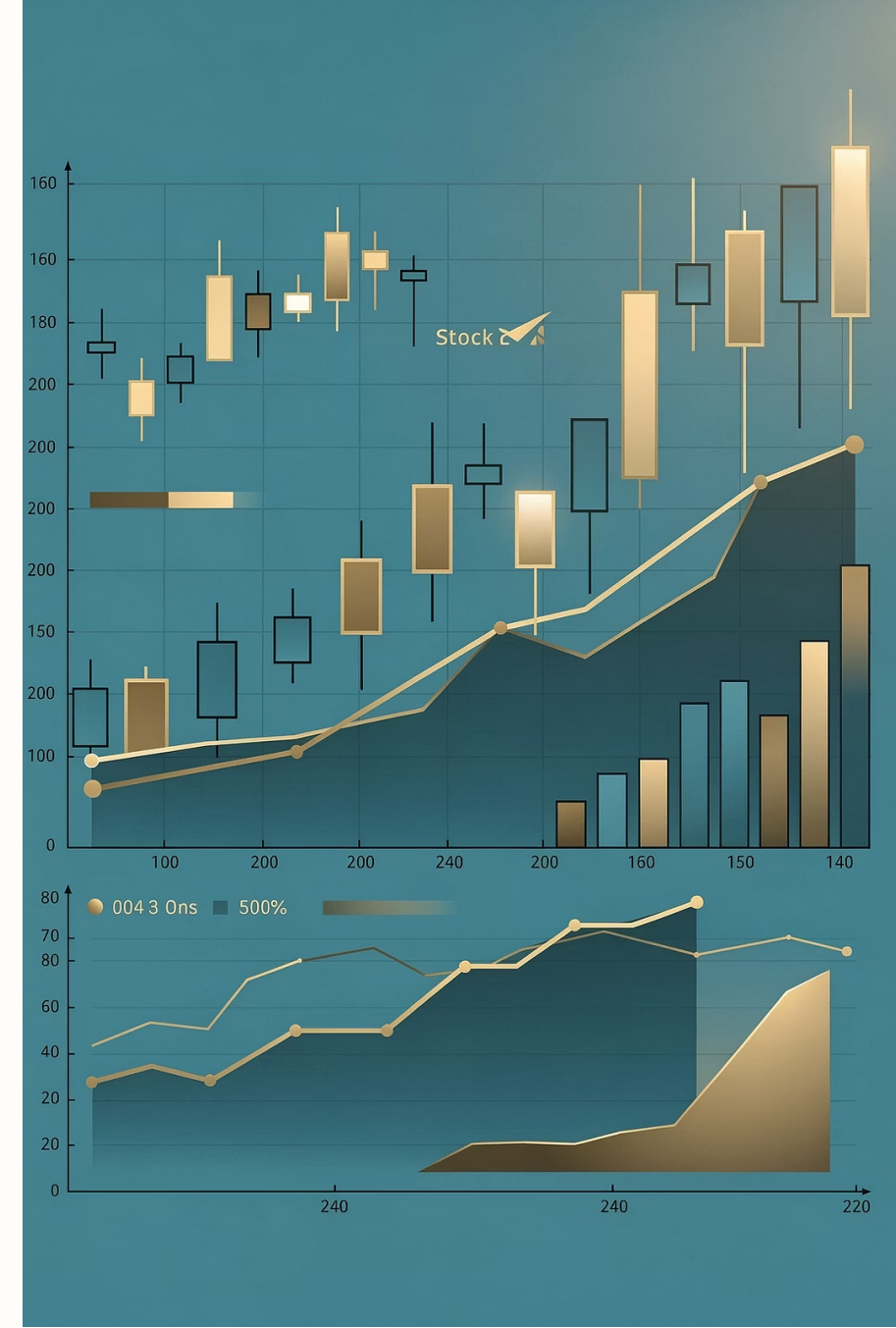

קרנות ממונפות.

מדריך מעמיק להבנת הסיכונים והפוטנציאל של קרנות ממונפות בשוק ההון

שני מיתוסים נפוצים על קרנות ממונפות. ולמה הם לא ה'בעיה'

סיכון למחיקה בקרן מחקה מדד

סיכון מחיקה: הדאגה ממחיקה מלאה של התיק נראית מפחידה, אבל בואו נהיה ריאליים – כדי שקרן ממונפת תימחק לחלוטין, המדד עצמו צריך לקרוס בצורה דרמטית ביותר. (חמישים אחוז!) הסיכוי לכך? קרוב לאפס בתנאי שוק נורמליים.

דמי ניהול על תשואה יותר גבוהה. משתלם?

דמי הניהול: הטיעון הנפוץ הוא שדמי הניהול הגבוהים אוכלים את התשואה. אבל מבחינה לוגית – אם מנהל קרן מביא לי תשואה של 2% נוספים בשנה, מדוע שלא אשלם לו 1% נוסף? וקל וחומר אם הוא מכפיל את התשואה שלי.

אז אם דמי הניהול והמחיקה לא הבעיה האמיתית, מה כן? התשובה טמונה בתופעה מתמטית מתוחכמת יותר. ועל כך נדבר בהמשך.

שחיקה: האויב הבלתי נראה

למה זה קורה?

הסיבה: קרנות ממונפות מחשבות תשואה על בסיס יומי באחוזים, לא בסכומים מוחלטים. כל תנודה משנה את בסיס החישוב, ויוצרת אפקט מצטבר שלילי.

מהי שחיקה?

שחיקה (Volatility Decay) היא תופעה מתמטית שגורמת לקרן ממונפת לאבד ערך לאורך זמן, גם כשהמדד הבסיסי נשאר יציב. זהו המחיר הנסתר של מינוף.

האפקט ארוך הטווח

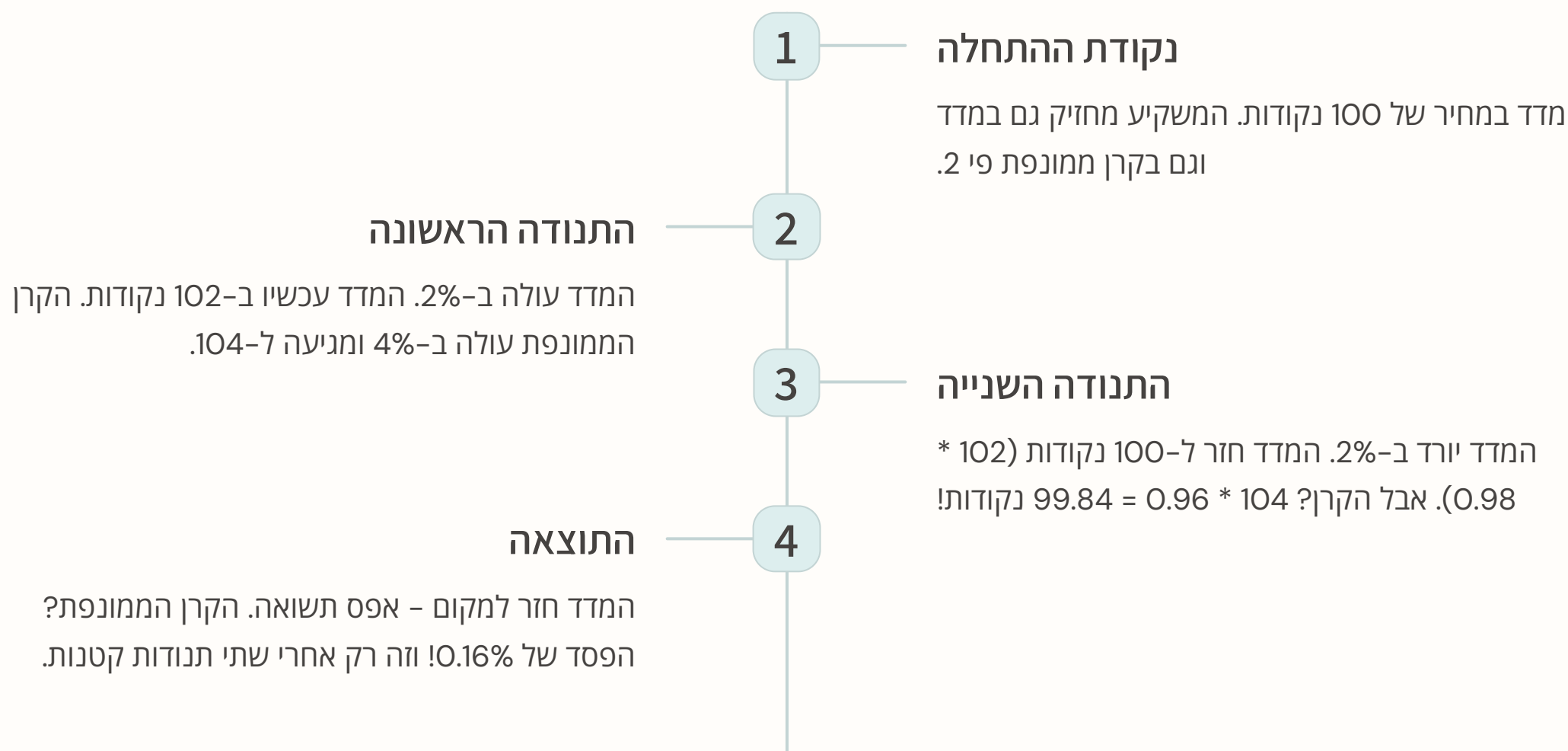
ככל שהזמן עובר והתנודתיות גוברת, השחיקה מצטברת. זו הסיבה שקרנות ממונפות לא מתאימות להשקעה ארוכת טווח בצורה קלאסית.

תופעת השחיקה היא הגורם המרכזי לכך שקרנות ממונפות לא מתנהגות כפי שמשקיעים מצפים. היא הסיבה שגם כשהמדד חוזר לנקודת המוצא, הקרן הממונפת יכולה להיות בהפסד משמעותי.

הדוגמה הקלאסית: למה תנודות הורסות אותך

בואו נבחן דוגמה פשוטה שממחישה את הבעיה המתמטית המרכזית:

נקודה קריטית: כל זה קרה כשהמדד סיים בדיוק במקום שהתחיל בו. דמיינו מה קורה אחרי מאות תנודות כאלה לאורך זמן!

המתמטיקה המפחידה: מדוע קשה יותר לעלות מאשר ליפול

תרחיש 1: תנודתיות בינונית

ירידה של 40% $\leftarrow$ צריך עליה של 67% כדי לחזור למקום בקרן ממונפת פי 2: ירידה של 80% $\leftarrow$ צריך עליה של 400%!

תרחיש 2: תנודתיות נמוכה

ירידה של 20% $\leftarrow$ צריך עליה של 25% כדי לחזור בקרן ממונפת פי 3: ירידה של 60% תדרוש עליה של 150%!!! הירידה פי שלוש, העליה פי 6!

המסקנה המתמטית

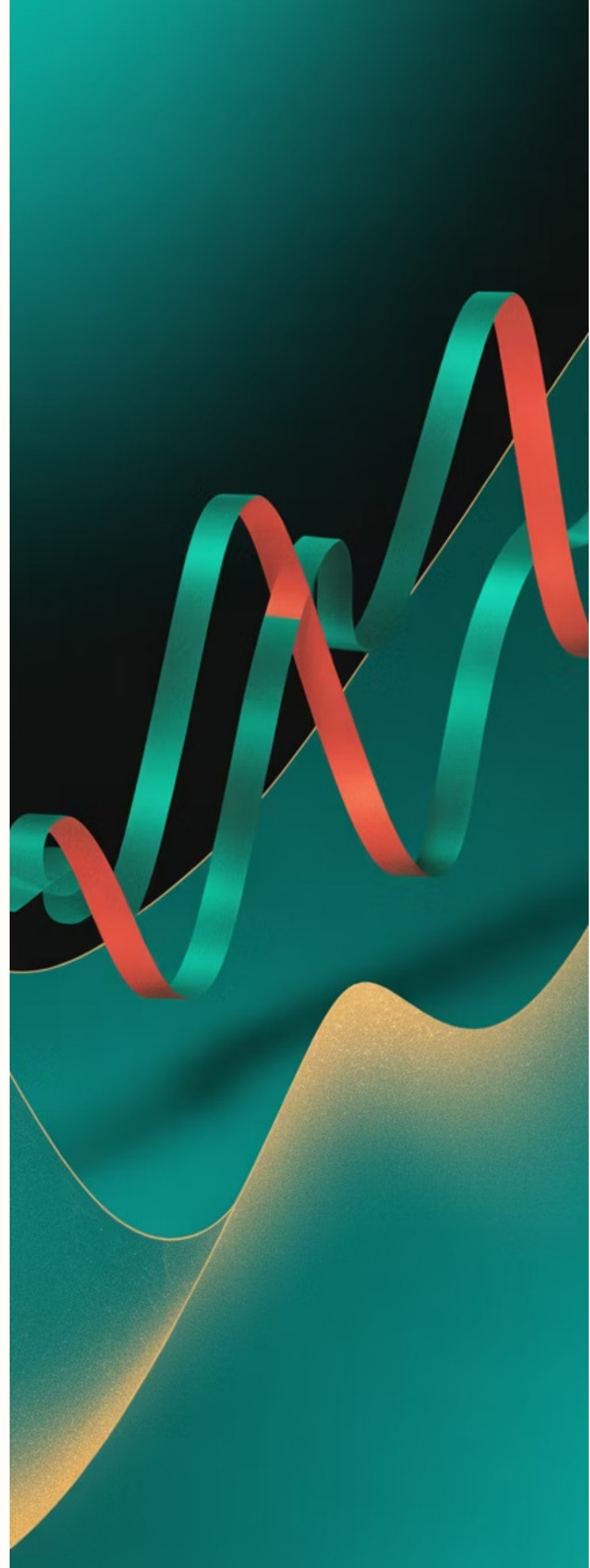
ככל שהמינוף גבוה יותר, כך האסימטריה עוצמתית יותר. זו הסיבה שקרנות ממונפות פי 3 מסוכנות משמעותית יותר מקרנות ממונפות פי 2.

העיקרון הבסיסי

עליה וירידה במניות אינן סימטריות. הסיבה? התשואה מחושבת באחוזים, לא בערכים מוחלטים. זה יוצר אסימטריה מתמטית שפועלת נגד המשקיע בקרן ממונפת.

כשאנחנו יורדים, אנחנו מאבדים אחוז מסכום גדול יותר. כשאנחנו עולים, אנחנו מרוויחים אחוז מסכום קטן יותר. זו בדיוק הסיבה שקשה יותר "להתאושש" מירידה.

לו המינוף היה מחושב לפי סכומים מוחלטים ולא אחוזים, התמונה הייתה שונה לחלוטין. אבל זו לא המציאות – והבנת המציאות הזו היא המפתח להחלטות השקעה נבונות.

יום השחרור של טראמפ: 2 באפריל 2025

ב-2 באפריל 2025, הנשיא טראמפ הכריז על מכסים גורפים על כמעט כל הסקטורים, אותם כינה "יום השחרור". הכרזה זו עוררה את אחת מהתרסקויות השוק הגדולות ביותר מאז 2020.

ההכרזה

טראמפ הכריז על מכסים מקיפים שהשפיעו כמעט על כל היבוא לארה"ב. השווקים נדהמו מההיקף והעוצמה.

התגובה המיידית

חברות S&P 500 איבדו 2.4 טריליון דולר משווי השוק שלהן ביום אחד – ההפסד הגדול ביותר מאז 16 במרץ 2020 (קריסת הקורונה).

ההשפעה על קרנות ממונפות

בעוד שמדד ה-S&P 500 ירד משמעותית, קרנות ממונפות חוו הפסדים קטסטרופליים עקב התנודתיות הקיצונית.

אחרי שלוש שבועות (ב-25 לאפריל) מדד הנאסדק חזר לאותה רמה. אבל הקרנות המחקות עדיין לא.

בעוד הקרן המחקת פי 2 הייתה במרחק של 3 אחוז מהשיא, הקרן הממונפת פי 3, הייתה במרחק של 8.2

זהו דוגמה מושלמת למה קרנות ממונפות כל כך מסוכנות בתקופות של אירועים בלתי צפויים.

שימו לב שבגלל עיקרון השחיקה, ככל והמפולת הייתה אורכת זמן רב יותר, היה יותר קשה לחזור להתחלה....

אז מתי זה בכלל כדאי?

למרות כל האזהרות, יש תרחישים שבהם קרנות ממונפות יכולות להניב תוצאות מרשימות. אבל חשוב להבין את התנאים המדויקים:

שוק שורי חזק ורציף

כשהשוק נמצא במגמת עלייה חזקה וממושכת עם תנודתיות נמוכה יחסית, קרנות ממונפות יכולות להניב תשואות יוצאות דופן. התקופה האידיאלית: עלייה של 30%-50% ללא תיקונים משמעותיים.

טווח זמן קצר מאוד

אם אתם משוכנעים במגמה קצרת טווח (ימים עד שבועות), קרנות ממונפות יכולות להגביר את התשואה. אבל זה דורש ניטור צמוד ויציאה מהירה כשהמגמה משתנה.

"כסף שריפה" בלבד

אם יש לכם סכום קטן שאתם מוכנים להפסיד לחלוטין - כמו הימור בקזינו - אז אולי שווה את הסיכון לפוטנציאל תשואה אסטרונומית. אבל זה חייב להיות כסף שלא תזדקקו לו.

אז למה זה כן שווה?

ניתוח היסטורי של קרנות ממונפות מגלה תמונה מעניינת ומפחידה כאחד. הנה מה שהנתונים מראים:

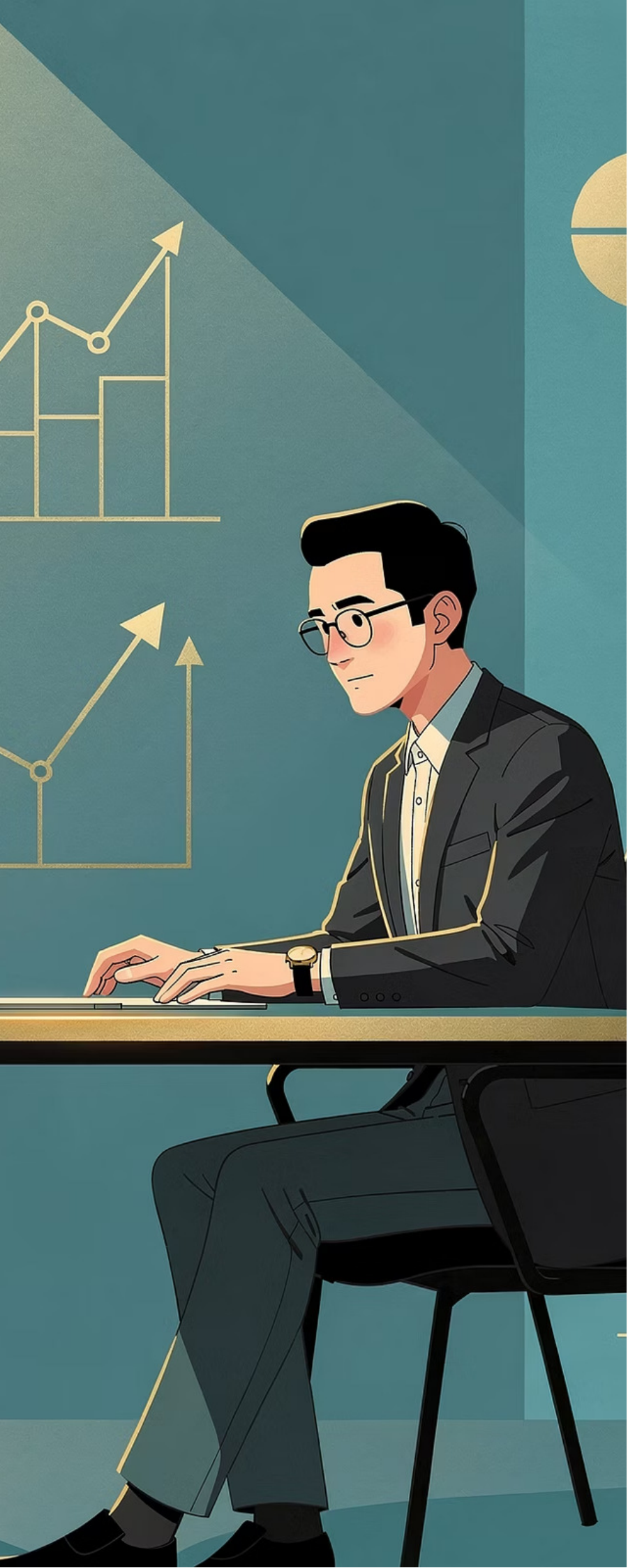
התרחיש הטוב ביותר

מצד שני, היו משקיעים שקנו בזמן המושלם וראו **תשואה של פי 100 תוך עשר שנים**. זה אומר שהשקעה של 1,000 ₪ הפכה ל-100,000 ₪. זה קרה למשקיעים שקנו בתחתית המשבר הפיננסי 2009 ונשארו בשוק השורי שלאחר מכן.

התרחיש הגרוע ביותר

היו תקופות שבהן משקיעים שקנו קרנות ממונפות בזמן הלא נכון ראו **מחיקה של 97% מההשקעה**. זה אומר שכל 10,000 ₪ הפכו ל-300 ₪ בלבד. זה קורה בדרך כלל בתקופות של ירידות חדות עם תנודתיות גבוהה, כמו משבר 2008 או התרסקות הדוט-קום.

ולכן...

האופציה המעשית אם יש לכם סכום שלא אכפת לכם לאבד אותו, אבל באמת לא אכפת לכם. שימו אותו בקרנות מחקות.

שלב 1: הערכת סיכון אישית

שאלו את עצמכם: האם אני באמת מוכן לראות את הכסף הזה נעלם? לא "אני חושב שכן" אלא באמת מוכן נפשית וכלכלית?

שלב 2: קביעת סכום "שריפה"

בחרו סכום שהוא אבסורדי ביחס לתיק שלכם - לא יותר מ-1%-3% מהתיק הכולל. זה הכסף שלא ישפיע על חייכם אם יאבד.

שלב 3: בחירת אסטרטגיה

אם אתם נכנסים, בחרו מדד איכותי (S&P 500, נאסד"ק), העדיפו מינוף פי 2 על פי 3, והחליטו מראש מתי תצאו.

כלל זהב: אם אתם שואלים את עצמכם "האם זה כדאי לי?" - כנראה שלא. קרנות ממונפות מתאימות רק למשקיעים מתוחכמים במיוחד שמבינים את הסיכונים לעומק ויכולים לספוג הפסד מוחלט.

לסיכום: הימור או השקעה?

קרנות ממונפות נמצאות באזור אפור מעניין בין השקעה להימור. הנה המסקנות המרכזיות:

המלצה סופית

אם יש לכם 1,000-5,000 ₪ שאתם באמת מוכנים לאבד לחלוטין, ואתם מבינים את הסיכונים – אולי שווה את הניסיון. אבל זה חייב להיות כסף "משחק" בלבד.

הפוטנציאל אמיתי

בתנאים נדירים ומושלמים, אפשר להרוויח תשואות עצומות. אבל הסיכויים להצלחה כזו נמוכים מאוד.

הן לא לכולם

רוב המשקיעים לא צריכים אותן בכלל. אם אתם בונים תיק פנסיוני או חוסכים למטרה ארוכת טווח – זה לא בשבילכם.

קרנות ממונפות הן כלי פיננסי מתוחכם שדורש הבנה עמוקה, ניהול סיכונים קפדני, ומשמעת ברזל. בשביל 99% מהמשקיעים, ישנן דרכים טובות יותר להשיג תשואות גבוהות בטווח הארוך.

זכרו:

השאלה היא לא "כמה אני יכול להרוויח?" אלא "כמה אני מוכן להפסיד?" אם התשובה היא "כלום" או "לא הרבה" – הישארו הרחק.